16/04/2020

Τα έθιμα της Μεγάλης Πέμπτης

/ Επικαιρότητα

Τη Μεγάλη Πέμπτη οι πιστοί ετοιμάζουν τα κόκκινα αυγά της Αναστάσεως και πλάθουν τα πασχαλινά κουλούρια. Όμως σε κάθε τόπο υπάρχουν διαφορετικά έθιμα για το βάψιμο των αυγών αλλά και κάποιες άλλες παραδόσεις όπως είναι το κόκκινο πανί, ή η κατασκευή και η περιφορά του ομοιώματος του Ιούδα.

Το βάψιμο των αυγών είναι η πιο συνηθισμένη ασχολία των νοικοκυρών τη Μεγάλη Πέμπτη καθώς σε κάθε σπίτι υπάρχουν κόκκινα αυγά κατά την Ανάσταση. Τα κόκκινα αυγά συμβολίζουν αρκετά πράγματα σύμφωνα με την παράδοση. Η πρώτη εκδοχή είναι ότι συμβολίζουν το Αίμα του Χριστού που σταυρώθηκε. Μια άλλη εκδοχή είναι ότι πήγε η Μαρία η Μαγδαληνή στον Πιλάτο για να του αναφέρει την Ανάσταση του Χριστού και εκείνος δε την πίστεψε, τότε του είπε δίνοντας ένα αυγό ότι αυτό θα γίνει κόκκινο αν αναστήθηκε ο Χριστός, όπως και έγινε. Μια άλλη εκδοχή που υπάρχει είναι ότι η Παναγία μετέφερε ένα καλάθι με κόκκινα αυγά στους φρουρούς του τάφου του Ιησού για να της δώσουν καλά νέα όπως και

έγινε αφού ο Ιησούς είχε αναστηθεί.

Σύμφωνα με μια παράδοση από την Καστοριά, όταν αναστήθηκε ο Χριστός το είπαν σε μια γυναίκα και αυτή δεν το πίστεψε και είπε: “Όταν τα αυγά που κρατώ θα γίνουν κόκκινα τότε θα αναστηθεί και ο Χριστός”. Και αυτά έγιναν κόκκινα.

Σε πολλά μέρη, είναι συγκεκριμένος ο αριθμός αυγών που θα βάψουν και οι τρόποι και τα μέσα βαφής που θα χρησιμοποιήσουν. Σε ορισμένες περιοχές διατηρούν και κάποιες δεισιδαιμονίες: ” πχ το δοχείο όπου βάφουν τα αυγά, πρέπει να είναι καινούριο, τη βαφή δεν την βγάζουν από το σπίτι, ούτε επιτρέπεται να τη χύσουν”.

Το αυγό της Παναγίας είναι το πρώτο αυγό που θα βάψουν και θα το βάλουν στο εικονοστάσι του σπιτιού οι νοικοκυρές. Με το αυγό της Παναγίας, οι γυναίκες σταυρώνουν τα παιδιά ενώ μερικές φορές το αυγό έχει και κάποιες ανατρεπτικές ιδιότητες, σύμφωνα με κάποιες τοπικές παραδόσεις. Όπως για παράδειγμα, αν το αυγό είναι τριών χρόνων και τοποθετηθεί στην κοιλιά εγκύου γυναίκας ή ζώου, αποτρέπεται το ενδεχόμενο αποβολής.

Στα χωριά της Καρδίτσας, πιστεύουν ότι το πασχαλινό αυγό έχει θεραπευτικές ικανότητες. Λένε μάλιστα ότι όσοι έχουν αιματώδη στίγματα στο ασπράδι των ματιών τους και σπάσουν το φυλαγμένο από πέρσι πασχαλινό αυγό και βάλλουν επάνω τον κρόκο, θα βρουν τη γιατρειά τους.

Στη Σινώπη, της Βόρειας Τουρκίας, βάφονται τόσα αυγά όσα τα άτομα του σπιτιού και ένα της Παναγίας. Το βράδυ τα βάζουν σε ένα κουτάκι και τα πηγαίνουν στην Εκκλησία για να διαβαστούν. Τα τοποθετούν κάτω από την Αγία Τράπεζα και τα αφήνουν εκεί έως την Ανάσταση. Τα τσόφλια αυτών των αυγών, τα βάζουν στις ρίζες των δέντρων για να πιάσουν όλοι οι καρποί.

Στον ίδιο σκοπό, αποβλέπει και το έθιμο των χωριών της Δυτικής Μακεδονίας, όπου το αυγό που θα πρωτοβάψουν τη Μεγάλη Τετάρτη τα μεσάνυχτα, (γιατί τότε βάφονται τα αυγά) θα ταφεί στην πρώτη αυλακιά του χωραφιού, εκεί ακριβώς όπου θα πρωταρχίσει το όργωμα. Αυτό γίνεται για να βλαστήσει ο σπόρος με τη ζωτική δύναμη που έχει μέσα του το αυγό.

Στο Σοποτό των Καλαβρύτων, τα αυγά που γεννιούνται τη Μ. Πέμπτη, τα πηγαίνουν στην Εκκλησία την ίδια μέρα, και αφού διαβαστούν, τα θάβουν πάλι την ίδια μέρα σταυρωτά στο αμπέλι για να μην πιάσει ασθένειες, ή φαγωθεί από κάποιο ζώο ή να μην καταστραφεί από κακοκαιρία.

Στην Κορώνη, τα φυλάνε στο σπίτι και τα τρώνε όποτε τους πονάει ο λαιμός, γιατί πιστεύουν ότι κάνουν πολύ καλό.

Την ίδια σημασία με το βάψιμο των αυγών έχει και να τοποθετούνται κόκκινα υφάσματα από τα παράθυρα και τα μπαλκόνια των σπιτιών σε ορισμένες περιοχές την Μεγάλη Πέμπτη.

Στη Μεσημβρία του Εύξεινου Πόντου για παράδειγμα, τη Μεγάλη Πέμπτη, βάφουν κόκκινα τα αυγά αλλά και ένα πανί. Το κρεμούν έξω από ένα παράθυρο για 40 μέρες. Το πανί αυτό, ονομάζεται κοκκινοπεμπτιάτικο.

Στην Κίο, το πρωί της Μεγάλης Πέμπτης, πριν την ανατολή του Ηλίου σηκωνόταν η νοικοκυρά και κρεμούσε σε ένα από τα ανατολικά παράθυρα του σπιτιού ένα κόκκινο πανί για να το δει ο ήλιος.

Στην Καστοριά το έθιμο διαφοροποιείται καθώς απλώνουν στα παράθυρα κόκκινες βελέντζες και κόκκινα μαντίλια.

Σε αρκετά μέρη της Ελλάδας η Μεγάλη Πέμπτη είναι η μέρα που οι πιστοί μαζί με τα παιδιά φτιάχνουν ένα ομοίωμα του Ιούδα και γυρνούν από σπίτι σε σπίτι, ζητώντας καψίδια. Κάθε νοικοκυρά, λοιπόν, δίνει κάποιο κλαδί ή κάποιο παλιό ρούχο ή έστω χύνει λίγο πετρέλαιο πάνω στο ομοίωμα, το οποίο καίνε την Μεγάλη Παρασκευή στον Επιτάφιο.

Ακόμα τη Μεγάλη Πέμπτη οι νοικοκυρές ζυμώνουν τα κουλουράκια τα οποία από μέρος σε μέρος έχουν διαφορετικά ονόματα όπως κουτσούνες, κουζουνάκια, κοφίνια, καλαθάκια, δοξάρια ή αυγούλες.

Στην Κορώνη, τις λαμπριάτικες κουτσούνες, τις ζυμώνουν με λάδι, μύγδαλα και γλυκάνισο. Βράζουν και δαφνόφυλλα και προσθέτουν το ζουμί για νοστιμάδα. Τις πλάθουν στρογγυλές σαν κουλούρες ή μακρουλές και τις περιπλέκουν μέσα σε ζυμάρι. Βάζουν στη μέση το κόκκινο αυγό και τη στολίζουν με αμύγδαλα και σουσάμι.